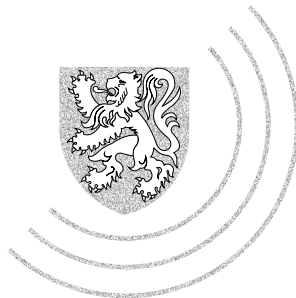

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

11 december 1998

GEDACHTEWISSELING

**over de studie betreffende
Cultuurspreiding in Vlaanderen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur en Sport
uitgebracht door mevrouw Kathleen Helsen**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Louis Bril.

Vaste leden :

de heer Joachim Coens, mevrouw Kathleen Helsen, de heer Hugo Marsoul, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Louis Bril, Jozef Browaeys, Marino Keulen ;

mevrouw Kathy Lindekens, de heer Michiel Vandenbussche, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh ;

de heren Frank Creyelman, Emiel Verrijken ;

de heer Lieven Dehandschutter ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

de heren Eddy Schuermans, Walter Vandenbossche, Gilbert Vanleenhove, Marc Van Peel, Hugo Van Rompaey ;

de heren Freddy Feytons, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heer Dirk Van Mechelen ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke, Tuur Van Wallendael ;

de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Geysels.

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur en Sport besprak op donderdag 13 november 1998 de studie betreffende Cultuurspreiding in Vlaanderen. Deze studie werd uitgevoerd door de heer Jan Colpaert, professor aan de Economische Hogeschool Sint-Aloysius (EHSAL), en mevrouw Miek De Kepper, stafmedewerker bij de Federatie van Vlaamse Erkende Culturele Centra (FEVECC) in opdracht van de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn.

De voorzitter : We houden vandaag een gedachtewisseling met de heer Colpaert en mevrouw De Kepper over de studie "Cultuurspreiding in Vlaanderen", die werd uitgevoerd in opdracht van minister Martens. De heer Jan Colpaert is professor aan de Economische Hogeschool Sint-Aloysius (EHSAL) en mevrouw Miek De Kepper is stafmedewerker bij de Federatie van Vlaamse Erkende Culturele Centra (FEVECC).

Minister Luc Martens : Ik ben blij dat ik opdracht heb gegeven deze studie te realiseren. Ze maakt duidelijk dat een objectiverende en wetenschappelijke basis ook voor het cultuurbeleid perfect mogelijk is. Een dergelijke basis moet worden gehanteerd om effectief te kunnen omgaan met de vrij beperkte middelen en om onze doelstellingen te bereiken. Een niet onbelangrijke doelstelling is een maximale participatie van de bevolking aan het cultuurgebeuren. Enerzijds creëren we het kader waarbinnen creatief Vlaanderen zich kan ontwikkelen. Anderzijds moeten de mensen ook maximaal participeren. We moeten nagaan in welke mate we erin geslaagd zijn om deze ambitie in te vullen. We moeten ook nagaan of er onevenwichten bestaan en zo ja, op welke punten.

De wetenschappers reiken uitstekende gegevens aan, die we in deze commissie moeten bespreken. Die gegevens zijn niet vrijblijvend. Het gaat niet op een aantal dingen vast te stellen, te zeggen dat het interessant is, er eens van gedachten over te wisselen en de zaak vervolgens als afgerond te beschouwen. Er zijn immers ook consequenties aan deze gegevens verbonden, onder meer voor de culturele centra, de andere instrumenten voor het spreidingsbeleid en de doelgroepen die bijzondere aandacht vragen. Ik hoop dat de voorstelling vandaag en het gesprek dat daarop volgt, meer duidelijkheid brengen.

De voorzitter : Mevrouw De Kepper heeft het woord.

Mevrouw Miek De Kepper : Ik zal even verduidelijken wat het onderwerp was van dit onderzoek, hoe we het hebben aangepakt en welke domeinen werden onderzocht. Vervolgens zullen we de resultaten bespreken.

We hebben het gesubsidieerde podiumaanbod bestudeerd. De privé-sector – bijvoorbeeld de pop- en rockcultuur en de festivals – kwam niet in aanmerking. De studie verwijst naar twee decreten. Een daarvan is het podiumkunstendecreet. We hebben de volgende domeinen bestudeerd : theater, dans, muziektheater en muziek. Bij de muziek maken we een onderscheid tussen ernstige en lichte muziek. Voor de lichte muziek hebben we ons beperkt tot de lichte muziek in culturele centra. Muziek behoort ook tot onze studie omdat er een nieuw muziekdecreet op komst was. De gesubsidieerde ensembles en projecten maken dus ook deel uit van de studie.

We hebben gegevens opgevraagd bij alle gesubsidieerde gezelschappen, ensembles en concertverenigingen, culturele centra voor het tweede decreet, kunstencentra voor het podiumkunstendecreet en culturele manifestaties betreffende volksontwikkeling. Dat is een illustratie van een specifieke maatregel in het kader van cultuurspreiding.

Voor onze studie hebben we twee seizoenen uitgekozen : het seizoen 1995-1996 en het seizoen 1996-1997. De meest recente gegevens dateren van juni 1997. Voor de culturele centra, kunstencentra en manifestaties baseren we ons op de kalenderjaren 1995 en 1996.

De twintig culturele centra die een categorieverhoging kregen of erkend werden in de loop van 1997 of 1998 werden niet opgenomen in dit onderzoek.

De heer Jan Colpaert : We hebben ongeveer 52.000 culturele manifestaties gelokaliseerd, waarvan er ongeveer 4.000 in het buitenland en 48.000 in Vlaanderen plaatsvonden. We hebben zowel de gezelschappen als de culturele centra bevraagd. Een manifestatie in een cultureel centrum werd bijgevolg tweemaal opgenomen, eenmaal als manifestatie van een ensemble en eenmaal als manifestatie in het cultureel centrum. We moesten dan ook selectiecriteria ontwikkelen om die gegevens uit te zuiveren. Zo kwamen we tot ongeveer 42.000 culturele manifestaties in Vlaanderen gedurende twee jaar. Die uitzuivering bracht problemen met zich mee. We moesten immers ook de locatie kennen. Zo werd Sint-Martens-Latem bijvoorbeeld op ver-

schillende manieren geschreven, wat de nodige problemen opleverde.

Mevrouw Miek De Kepper : Ook de exotische namen voor kerken en kapellen vormden een probleem. Een ander probleem is dat de concerten van het Festival van Vlaanderen ook door de regionale afdeling en het cultureel centrum worden opgenomen. Door de doorgevoerde uitzuivering slaan de cijfers over het aantal culturele manifestaties wel degelijk op verschillende manifestaties. We hebben 97 percent van het totale gesubsidieerde aanbod gelokaliseerd en geïnventariseerd. Dat is een vrij hoog percentage.

De heer Jan Colpaert : We hebben het aanbod op twee manieren beschreven.

Ten eerste hebben we gebruik gemaakt van het absoluut aantal activiteiten die per gemeente, arrondissement en provincie plaatsvonden. Dat absoluut aantal activiteiten op de drie niveaus is voor ons een *kwalitatief* kenmerk. We gaan immers uit van het volgende principe : hoe meer culturele activiteiten in een stad of gemeente plaatsvinden, hoe groter de kwaliteit is. Dat komt door de concurrentie tussen de verschillende manifestaties. We gaan immers ook uit van het principe dat in een groot winkelcentrum meer delicatessenzaken zijn dan in een klein winkelcentrum.

Daartegenover staat de *densiteit*, het aantal activiteiten per duizend inwoners. Dat is een *kwantitatief* kenmerk. Ook de densiteit werd beschreven per gemeente, per arrondissement en per provincie.

Mevrouw Miek De Kepper : *De eerste kaart – betreffende de spreiding van het podiumaanbod* – is één van de belangrijkste. Ze biedt een overzicht op jaarbasis. Om het toeval zoveel mogelijk uit te schakelen, werden alle gegevens gedeeld door twee. Op jaarbasis vinden er in Vlaanderen ongeveer 21.000 podiumactiviteiten plaats. Het is moeilijk om eenduidig te beoordelen of dat veel of weinig is. Voor een dergelijke beoordeling is een vergelijking met materiaal uit het buitenland nodig. We hadden maar vier maanden om dit onderzoek uit te voeren. We hadden dus niet de tijd om ook nog te vergelijken met het buitenland. Anderzijds moet men ook afwegen aan de hand van de participatiegraad om te oordelen of dit veel of weinig is. In mensentaal komen die 21.000 activiteiten neer op negentig podiumactiviteiten per dag, tenminste als je heel Vlaanderen wil rondreizen. Nog anders uitgedrukt en als men niet ver wil reizen : per dag

is er in minstens één op vier gemeenten een podiumactiviteit. We hebben dus de indruk dat dit een vrij ruim aanbod is, en dat in Vlaanderen toch al heel wat keuzemogelijkheid wordt geboden. Maar we kunnen het niet vergelijken met het buitenland.

De zwarte vlekken – met een hoog aanbod – vallen zoals verwacht samen met de grote steden Antwerpen, Brussel en Gent. Daaronder situeert zich een subtop van regionale steden, die toch ook nog steeds een heel goed aanbod hebben. Maar er zijn ook twintig witte gemeenten en ongeveer 140 gemeenten met een heel lichte kleur, wat een vrij laag aanbod aangeeft. Toch zijn wij de eersten om te stellen dat men zich niet te veel op deze witte gemeenten mag blindstaren. Bekijkt men deze immers van naderbij, dan blijkt bijvoorbeeld Oud-Turnhout een witte vlek te zijn naast het zeer donkere Turnhout. Op deze kaart ziet u waar de culturele infrastructuur – culturele centra en kunstencentra – is ingeplant. Hetzelfde geldt voor Zuienkerke naast Brugge en voor Zutendaal, dat tussen de vrij donkere regio van Genk, Hasselt, Maaseik en Maasmechelen ligt. De witte vlekken kunnen dus beter worden bekeken in hun regionale context. Wij zijn de laatsten om te vragen dat in al die gebieden een cultureel centrum zou worden geplaatst. We kunnen immers niet zeggen dat de inwoners verstoken blijven van elk cultureel aanbod.

Nog een laatste opmerking over die culturele en kunstencentra. In elk van de gemeenten die in de drie hoogste categorieën vallen, is een cultureel of kunstencentrum ingeplant. Oostende vormt op die regel een uitzondering, maar daar vinden nogal wat activiteiten plaats in het casino en de locatie die Malpertuis gebruikt. Maar bij de overige is er een duidelijk verband tussen een groot aanbod en de inplanting van culturele infrastructuur, wat niet betekent dat al die activiteiten ook plaatsvinden in die centra.

De heer Jan Colpaert : Deze kaart, zal er anders uitzien als we het niet meer hebben over het absoluut aanbod maar over de *densiteit van het podiumaanbod*. Men ziet dan dat Antwerpen en Gent, die daarnet heel hoog scoorden op het vlak van absolute aantallen, plots terugvallen in de derde categorie inzake de densiteit. Opmerkelijk is dat Bornem en Maaseik op dat vlak de koplopers zijn in Vlaanderen. Deze densiteit zal ons nu meer interesseren. De densiteit van het aanbod over heel Vlaanderen bedraagt 3,5 voorstellingen per jaar per duizend inwoners. Op de legende is dit de categorie tussen

drie en vier voorstellingen. De gemeenten met deze kleur bevinden zich rond het gemiddelde. Alle gemeenten met een donkerder kleur bevinden zich boven het gemiddelde, de andere eronder.

Tal van gemeenten bevinden zich onder het gemiddelde, sommige erboven. Deze densiteit willen we op de volgende wijze gebruiken. Een hoge densiteit, laten we zeggen van 4,5 tot 5 voorstellingen, betekent dat die gemeente een teveel aan culturele activiteiten heeft, die niet kunnen worden verbruikt door de eigen inwoners. Dat overschot wordt dus verbruikt door inwoners uit de regio.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Vanaf welke kleur op de kaart geldt dat ?

De heer Jan Colpaert : Vanaf de op één na donkerste kleur. We vermoeden dat die gemeenten een duidelijk overschot hebben. Hoewel we hier, gezien het korte tijdsbestek, nog niet in zijn geslaagd, is het de bedoeling een soort culturele regio uit te bouwen. De gemeenten die hier een hoge densiteit hebben, komen daarbij in aanmerking om een culturele centrumgemeente van die regio te worden.

Anderzijds is het niet zo eenvoudig om gemeenten met een densiteit van vijf voorstellingen per duizend inwoners uit te roepen tot culturele centrumgemeente. Zo is bijvoorbeeld Bierbeek erg donker gekleurd. Maar Bierbeek is een kleine gemeente met een klein aantal inwoners. Zelfs als er een vrij laag aantal activiteiten is, zal door het laag aantal inwoners vlug een hoge densiteit worden bereikt. Men kan die hoge densiteit dus niet als unieke factor bekijken. Zo moet het aanbod een bepaald niveau overstijgen.

We hebben dus volgende poging gedaan om dit te berekenen. We stelden een quoterings op, waarbij we rekening hielden met het absoluut aantal activiteiten in die gemeente en de densiteit van die gemeente. We gaven daarbij een factor 80 aan het absoluut aantal activiteiten en een factor 20 aan de densiteit. We hebben deze weging uitgevoerd op basis van het feit dat we minimaal 120 activiteiten per cultureel seizoen wilden per gemeente, om minstens een redelijk aanbod te hebben.

Op deze basis hebben we de gemeenten dan gerangschikt. De eerste gemeenten zouden in eerste instantie in aanmerking kunnen komen om een culturele centrumgemeente te worden. Maar nogmaals, dit is een zeer grove benadering, die moet worden verfijnd. Het toont slechts het begin van

ons denkproces over het opstellen van een dergelijke maatregel. Maar het kan dus objectief gebeuren.

Op basis van deze quoterings zijn Antwerpen en Gent opnieuw zeer donker gekleurd, terwijl Bierbeek daar terug enigszins uit valt. Leuven, Turnhout, Brugge en Kortrijk blijven. Men ziet hier dus welke gemeenten min of meer in aanmerking komen.

Minister Luc Martens : Hier hebt u een goede illustratie van het feit dat men de cijfers enigszins moet relativeren. Het laatste anderhalf jaar is er immers heel wat gebeurd. Tielt behoort tot de actieve gemeenten. Dat verbaast me niet : deze gemeente heeft een grote traditie op dit vlak. Maar Roeselare, bijvoorbeeld, behoort er niet toe. Daar is nu net een nieuw cultureel centrum werkzaam, dat echter nog niet in rekening kon worden genomen. Om correcte gegevens te hebben, moeten deze telkens worden geactualiseerd, wat in het kader van de gegeven opdracht onmogelijk was, ondanks de doorgedreven hulp van de administratie.

Mevrouw Miek De Kepper : Nog een voorbeeld : ook Sint-Niklaas komt zwakker uit deze studie, omdat de sluiting van de schouwburg net plaatsvond in een van die twee seizoenen. We weten dat, maar men moet ergens de grens trekken.

De heer Lieven Dehandschutter : Men heeft het over centrumfuncties en kijkt dan in de eerste plaats naar de centrumsteden. Bij twee niet zo onbelangrijke regionale centrumsteden zijn er echter belangrijke voetnoten te plaatsen.

Mevrouw Miek De Kepper : Ik ben het volledig eens met die bedenking. Toch willen we iets verder gaan dan alleen maar inventariseren en in kaart brengen, hoe belangrijk dat ook is voor wie wil weten hoe het hiermee in zijn gemeente gesteld is. Maar we hebben getracht het beschrijvende niveau te verlaten en aan duiding te doen. Binnen de enge tijdsruimte van vier maanden en ondanks het materiaal waarmee we slechts werkten, hebben we toch een drietal factoren gevonden die duidelijk een bepaalde specifieke invloed hebben op de spreiding van het aanbod.

Een eerste factor is *het aantal inwoners van de gemeente*. We hebben ontdekt dat deze factor erg spreidend werkt. Hoe meer inwoners, hoe groter het aantal podiumactiviteiten. Dat lag misschien wat voor de hand, maar het is de eerste maal dat we dit sterke verband statistisch kunnen aantonen.

Misschien iets minder voor de hand liggend is de *graad van verstedelijking van de gemeenten*. We hebben kunnen kijken naar andere sectoren en hebben gebruik gemaakt van voorbereidend werk dat werd gedaan door professor Van Hecke in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Hij heeft een hele quoterings opgesteld inzake de stedelijke functies van gemeenten. Hij heeft terzake een achttal indicatoren ontwikkeld. We hebben een duidelijk verband gevonden tussen het aantal activiteiten en de graad van verstedelijking. Hoe groter deze graad, hoe groter het aantal activiteiten. De graad van verstedelijking werkt duidelijk concentrerend.

Een derde factor is *de culturele infrastructuur in de gemeenten*. Deze kan op beide manieren een invloed hebben. Wanneer men een kunsten- of cultureel centrum inplant in een gemeente of stad, zal men daar veel organiseren, activeren, produceren enzovoort. Voor die gemeente werkt dat duidelijk concentrerend.

De heer Joachim Coens : Hebt u alleen deze factoren onderzocht, of zijn er nog andere ?

Mevrouw Miek De Kepper : Dat zijn de drie factoren waarover wij slechts zinvolle dingen konden zeggen. Ik kom daar straks nog op terug. Er zijn waarschijnlijk ook andere factoren.

De heer Joachim Coens : Maar die hebt u niet onderzocht.

Mevrouw Miek De Kepper : Met het materiaal waarover we beschikten, hadden we er waarschijnlijk niet veel andere kunnen vinden.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Zijn concerten in basilica of kerken hierbij inbegrepen ?

Mevrouw Miek De Kepper : Ja, want die concerten zijn betoelaagd.

Minister Luc Martens : Het betreft het geheel van op basis van decreten en dergelijke gesubsidieerde activiteiten. Het gaat dus over datgene wat plaats vindt in kunstencentra en culturele centra en opgenomen is in de brochure "Culturele Manifestaties".

Mevrouw Miek De Kepper : Het gaat dus niet over filmfestivals, wel over films die in culturele centra en kunstencentra worden vertoond.

De heer Lieven Dehandschutter : Dus ook de receptieve activiteiten.

Mevrouw Miek De Kepper : Ja. U zal straks zien dat dit nogal wat audio-visuele activiteiten behelst.

De heer Joachim Coens : Het aantal inwoners kan ook relevant zijn, omdat het de omvang van de financiële middelen bepaalt.

Minister Luc Martens : Niet het aantal inwoners, maar de hoogte van het gemiddeld inkomen is van belang. Die hoogte hangt samen met het soort van activiteiten dat wordt ontwikkeld. Een landelijke gemeente zal automatisch een lager gemiddeld inkomen hebben, ten gevolge van het fiscale regime waaronder ze leeft. Gemeenten met een hoge industrialisatiegraad hebben andere inkomsten, die niet voortvloeien uit de personenbelasting.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Is de aanwezigheid van een sterke pool met vele activiteiten er de oorzaak van dat de omliggende gebieden wit blijven ?

Mevrouw Miek De Kepper : We zullen daar straks nog op terugkomen als we het over de toestand in de arrondissementen en de provincies hebben.

De heer Jan Colpaert : Het aantal inwoners van een gemeente en de graad van verstedelijking hebben natuurlijk iets met elkaar te maken. Het gaat om van elkaar afhankelijke factoren. De omvang van de financiële middelen en de participatiegraad zijn onderling afhankelijk. Dat moet nog verder worden onderzocht.

Mevrouw Miek De Kepper : We moeten op zoek gaan naar elementen die de overheid toelaten om, inzake de financiële factor, in te grijpen. In welke mate heeft de subsidietoekenning een invloed op de spreiding van het aanbod ? In welke mate is de omvang van beschikbare programmatiebudgetten van lokale organisatoren van belang ? In welke mate hebben de omvang van uitkoopsommen en honoraria een spreidend of concentrerend effect ? De financiële factor heeft niet alleen met de koopkracht te maken. Er zijn trouwens subsidies van verschillende oorsprong : van de Vlaamse overheid, maar ook van provincies en gemeenten. Vooral die gemeentelijke subsidiëring is erg ingewikkeld.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Twee andere factoren die het aanbod beïnvloeden, zijn het aantal scholen en leerlingen in een gemeente.

Mevrouw Miek De Kepper : We hebben het jeugdaanbod afzonderlijk bestudeerd, dat bespreken we straks.

De heer Jan Colpaert : Er bestaan velerlei factoren, maar we moesten deze studie afronden en hielden enkel rekening met de duidelijk kwantificeerbare factoren.

Mevrouw Miek De Kepper : Culturele infrastructuur bijvoorbeeld is moeilijk kwantificeerbaar. We beschikken wel over gegevens van culturele centra en gesubsidieerde instellingen of organisaties. Wat ontbreekt, zijn recente cijfers over het aantal zitplaatsen in de centra en zalen. Dat is een extra onderzoek waard.

De heer Jan Colpaert : Is het culturele aanbod evenwichtig gespreid ? We vertrokken van twee uitersten : perfecte spreiding en perfecte concentratie. De perfecte spreiding betekent een aanbod, recht evenredig met het aantal inwoners van de gemeente. Bij perfecte concentratie vinden alle evenementen plaats in één gemeente zonder inwoners.

Op deze Lorenzcurve voor het podiumaanbod, geeft de 45-gradenlijn de perfecte spreiding weer. De horizontale as geeft de perfecte concentratie weer. De rode lijn komt overeen met de werkelijke spreiding van het podiumaanbod in Vlaanderen. De perfecte spreiding kreeg als coëfficiënt 0 en de perfecte concentratie 10. Het podiumaanbod in Vlaanderen bereikt perfect het evenwicht tussen beide, namelijk 51. Dat verraste ons ten zeerste. Toch woont 50 percent van de Vlamingen in een gemeente waar slechts 7 percent van de activiteiten plaatsvindt.

De heer Joachim Coens : Hoe komen die curven tot stand ?

De heer Jan Colpaert : We hebben eerst alle gemeenten verzameld waar geen podiumactiviteiten plaatsvinden. De bevolking daarvan zit waar de pijl werd aangeduid op de curve. Percentueel stijgen we én in de bevolking én in de activiteiten. Uiteindelijk hebben we 100 percent van de Vlaamse bevolking tegengekomen, en uiteraard ook 100 percent van de podiumactiviteiten. Dit is een feitelijke curve. De coëfficiënt die we geven is eigenlijk de oppervlakte tussen de perfecte spreiding en de rode lijn, vermenigvuldigd met twee. Zo is bijvoorbeeld de oppervlakte tussen de perfecte spreiding en de perfecte concentratie de helft van dit vierkant. Deze technieken gebruikt men in de financiële wereld om concentraties van inkomens en dergelijke te vinden. Het is een soort van Lorenz-curve.

Omdat we de culturele infrastructuur – zitplaatsen en dergelijke – eigenlijk niet hebben kunnen

meten, hebben we de invloed van de culturele infrastructuur veeleer omschreven. Opmerkelijk is dat in 238 gemeenten, waar 50 percent van de bevolking woont en waar slechts 7 percent van de podiumactiviteiten plaats vindt, slechts zes culturele centra staan. In de overige 71 gemeenten, waar de andere 50 percent van de bevolking woont, heeft 93 percent van de podiumactiviteiten plaats. Van die 71 hebben er 69 een cultureel centrum of een kunstencentrum. Het is duidelijk hoe culturele infrastructuur bepalend is voor het aanbod.

De heer Lieven Dehandschutter : Wordt Brussel als één gemeente beschouwd ? Hoeveel Brusselse Vlamingen zijn er ?

Mevrouw Miek De Kepper : We beschouwen Brussel als één gemeente, hoewel men daar in Brussel anders over denkt. We hebben de nodige contacten gehad, onder meer met de Vlaamse Gemeenschapscommissie, aangaande de Brusselse Vlamingen. We hebben vele antwoorden gekregen. Als besluit hebben we het midden genomen tussen enerzijds het politieke antwoord en anderzijds het culturele antwoord. Het culturele percentage bedraagt 30 percent. De cultuur richt zich ongeveer tot 30 percent van de bevolking, rekening houdend met bijvoorbeeld de taalgemengde gezinnen. Het veel lagere effectieve politieke cijfer bedraagt 22,5 percent. Met deze percentages houden we rekening, ook als we het over de densiteit hebben. De densiteit voor Brussel is ingewikkeld.

Een voorlopig besluit is dat het gesubsidieerde podiumaanbod in Vlaanderen evenwichtig is gespreid, tussen enerzijds perfecte concentratie en perfecte spreiding en dat er hoe dan ook regionale punten zijn. Dit komt aan bod als we de arrondissementen en provincies bekijken. Een van onze voorlopige vaststellingen is dat, wil men die evenwichtspositie behouden, dit niet meteen pleit voor grootschalige investeringen in bijkomende podiuminfrastructuur. Van de factoren die de spreiding beïnvloeden, zoals stedelijkheid en bevolkingsaantal, is infrastructuur de factor die de overheid het beste en waarschijnlijk als enige effectief goed kan sturen. De rest lijkt me wat ingewikkeld.

Dan hebben we het parallelle werk gedaan voor *de verschillende genres* die worden gesubsidieerd, namelijk theater, muziek, dans, muziektheater, audiovisuele activiteiten en andere. De twee laatste categorieën hebben we niet verder uitgewerkt omdat het een bont allegaartje is van activiteiten. Samen maken ze toch 19 percent van het volledige aanbod uit.

Theater vertegenwoordigt het belangrijkste aanbod, percentueel bekeken. Het gesubsidieerd theater wordt voor 90 percent in Vlaanderen gebracht en voor 10 percent in het buitenland, voornamelijk in Nederland. In de studie zal u ook merken welke landen het meest worden aangedaan en hoe sommige leuke verbanden al dan niet aanwezig zijn.

Ik toon u het globale overzicht op de kaart. In de studie worden telkens de kaarten aangegeven zonder infrastructuur en telkens met de aanduiding van de culturele centra en de kunstencentra. U ziet dat er drie klassieke zwarte vlekken zijn : Antwerpen, Gent en Brussel, maar ook dat er 23 donkere vlekken zijn, namelijk de twee en derde categorie. In elk van die vlekken is een cultureel centrum of een kunstencentrum aanwezig, met uitzondering van Oostende. In de twee hoogste categorieën hebben de beroepsgezelschappen hun eigen huis. Ook hier zitten de jeugdgezelschappen. Ze spelen in reeksen en dat dikt flink aan. Dit is het belangrijkste omtrent de band met infrastructuur en theater.

Louter ter informatie : we hebben per genre telkens kaarten aangemaakt voor het professioneel theater en de professionele dans. We geven er één van. Professioneel theater maakt 85 percent van het totaal uit, de overige 15 percent is amateurtheater, in de mate dat het in culturele centra wordt gebracht. Het amateurtheater dat in eigen infrastructuur wordt gebracht, hebben we niet kunnen vatten.

De *muziek* betekent een grote brok in het globale aanbod, namelijk 30 percent. 95 percent wordt in het binnenland gebracht en 5 percent in het buitenland. De kaart ziet eruit als volgt : een top van drie gemeenten en een flinke subtop van regionale plaatsen met een ruim aanbod van muziek. Muziek is meer spreidend dan theater. Er zijn slechts 46 witte vlekken, terwijl dat er bij theater 146 zijn.

Er zit een verschil in de diverse genres. *Ernstige muziek* is minder spreidend, u ziet meer witte vlekken, namelijk 146. Het gaat in dit geval over 46 percent van het muziekaanbod. Bij nauwkeurige vergelijking van de kaarten merkt u dat de vlekken verschuiven en minder gebonden zijn aan de infrastructuur van culturele centra en kunstencentra. Er komen heel veel kerken en abdijen in voor en er is een flinke brok bij van Jeugd en Muziek, dat in vele scholen actief is. Dit hebben we duidelijk kunnen ontdekken op basis van de inventarisatie.

Als we overschakelen naar de *lichte muziek*, namelijk 54 percent van het muziekaanbod, zien we dat het meer spreidend is. De spreiding van het muziekaanbod is vooral aan de lichte muziek te danken. Dat ligt voor de hand. We hebben het dan over de manifestaties die in culturele centra doorgaan. Torhout-Werchter en andere festivals en optredens in tentjes en cafés en dergelijke worden niet meegerekend.

Dans is goed voor 5 percent van het totale aanbod. 31 percent van het dansaanbod wordt in het buitenland gerealiseerd. Dat heeft te maken met het internationale karakter van onze dans. Ook financiële redenen spelen mee : dikwijls engageren jonge Vlaamse choreografen zich in coproducties. De donkere vlekken op de kaart zijn plaatsen waar de dansstukken worden gecreëerd : Brussel, Antwerpen, Gent, Kortrijk en Leuven. Verder zijn er vrij donkere vlekken terug te vinden op plaatsen waar expliciet wordt gekozen voor dansprogrammatie, met name in Turnhout en Tongeren.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Dat heeft te maken met een goed spreidingsbeleid inzake culturele centra.

De heer Jan Colpaert : We komen daar nog op terug.

Mevrouw Miek De Kepper : Het *muziektheater* is goed voor 2 percent van het totaal. Een groot gedeelte wordt in het buitenland opgevoerd. Dat heeft te maken met de musicals van het Ballet van Vlaanderen, die in Nederland worden opgevoerd.

De heer Jan Colpaert : We hebben een Lorenz-curve opgesteld om de *spreiding van die kunstvormen* met elkaar te vergelijken. De 45-gradenlijn staat voor de perfecte spreiding, de purperen lijn drukt een perfecte concentratie uit. Lichte en klassieke muziek samen zijn het best gespreid. Ernstige muziek alleen is nog iets minder gespreid, maar beduidend beter gespreid dan theater. Dans en muziektheater zijn het slechtst gespreid.

Ernstige muziek is beter gespreid dan theater. 241 gemeenten zijn goed voor 5 percent van het theateraangebod. Die groep van gemeenten is nochtans goed voor 18 percent van het aanbod van ernstige muziek. Ernstige muziek wordt ook opgevoerd in kerken, scholen en andere plaatsen dan culturele en kunstencentra.

Mevrouw Miek De Kepper : Het *jeugdaanbod* bestaat uit meer dan 5.000 voorstellingen. Dat is goed voor 24 percent van het totale aanbod. De

donkere vlekken zijn plaatsen waar jeugdgezelschappen zijn gevestigd, en er reeksen opvoeren. Ook de schoolprogrammaties van een aantal culturele centra spelen een rol. Hasselt, Genk en Tongeren, en ook een aantal kleinere gemeenten scoren in dat verband goed. Theater is binnen dit jeugdaanbod goed voor een aandeel van 76 percent. Dat heeft opnieuw te maken met de culturele infrastructuur. Het jeugdtheater is de voorbije tien jaar erg geprofessionaliseerd. Er worden meer eisen gesteld aan de infrastructuur, de uitkoopsommen zijn in verhouding erg gestegen en de sector is meer in handen van professionele organisatoren. Limburg doet het ook hier goed.

De Lorenz-curve leert ons dat het jeugdaanbod dezelfde tendens vertoont als het globale aanbod. Dat heeft te maken met het feit dat er zoveel jeugdtheater inzit, maar ook dat het slechts een onderdeel is van het totale aanbod voor de jeugd. Pop en rock zijn daar niet in opgenomen ; het chanson wel, in de mate dat dit in culturele centra aan de jeugd wordt aangeboden. Hoewel het slechts om een gedeelte van het werkelijke aanbod gaat, zouden we toch mogen verwachten dat het beter zou zijn gespreid dan dat voor het totale aanbod het geval is.

We hadden een betere spreiding verwacht, vanuit een keuze voor democratisering. Bovendien moet men rekening houden met het feit dat het aanbod voor jongeren verhoudingsgewijs veel groter is : 24 percent van het aanbod voor 20 percent van de bevolking.

Kunnen kinderen en jongeren uit die gemeenten met witte vlekken gemakkelijk terecht in centrumplaatsen waar wel voldoende aanbod is ? En kunnen die centrumgemeenten met een groter aanbod een toegenomen vraag wel verwerken ? We hebben daar twijfels over. Daarover zou nog wat onderzoek moeten gebeuren. We stellen ook vast dat de spreidingsgraad binnen de provincies nogal wat verschillen oplevert. Vlaams-Brabant springt er uit, met een concentratiegraad van 59 percent.

De culturele manifestaties zijn jaarlijks goed voor 1.300 activiteiten, die goed gespreid zijn. Op de kaart zijn er slechts 52 witte vlekken, die er slechts zelden geïsoleerd bijliggen. Er is weer een duidelijk verband met de culturele infrastructuur. Er zijn drie factoren voor dat oorzakelijk verband aan te voeren. Ten eerste is er de aanwezigheid van de infrastructuur. Ten tweede is er de aanwezigheid van de uitrusting en van de organisatoren die de kanalen kennen om datgene wat het beleid aanbiedt, te gebruiken. Een laatste bescheiden, maar

efficiënte maatregel zijn de lezingen. Het lage aantal lichte vlekken toont de effectiviteit ervan aan.

De heer Jan Colpaert : Het volgende thema is de *regionale spreiding*. Naarmate het onderzoek vorderde, hadden we behoefte aan een definitie van het begrip culturele regio. Dat valt niet makkelijk te omschrijven. We hebben in eerste instantie onderzoek uitgevoerd op arrondissementsniveau. We gingen ervan uit dat elk arrondissement wel degelijk één centrumgemeente heeft. Daarna hebben we hetzelfde gedaan op provinciaal niveau.

Het podiumaanbod is ongelijk verspreid over de verschillende arrondissementen. Veurne, Eeklo, Oudenaarde en Roeselare zijn de zwakke broertjes. Deze gegevens dateren van twee jaar geleden.

De densiteit van het aanbod meten we in verhouding tot het aantal inwoners van het arrondissement. Qua densiteit doen die vier zelfde arrondissementen het niet slechter dan de Antwerpse Kempen, Vlaams-Brabant en heel Oost-Vlaanderen, op Gent na.

Mevrouw Miek De Kepper : Wanneer men nagaat waar de activiteiten plaatsvinden, valt opnieuw het verband met de infrastructuur op. In de lichtgekleurde gebieden, de zwakke regio's, gebruikt men geen culturele centra. Een uitzondering vormt Limburg, waar zowat alles plaats vindt in culturele centra. In de derde categorie, de grote steden, wordt evenwichtig gebruik gemaakt van culturele centra en andere infrastructuur.

De heer Jan Colpaert : De factoren die de spreiding van het aanbod beïnvloeden zijn het bevolkingsaantal, de graad van verstedelijking en de culturele infrastructuur. Een Vlaamse gemeente telt gemiddeld 19.000 inwoners. De vier zwakste arrondissementen liggen duidelijk onder het gemiddelde. De vier sterkste arrondissementen liggen er uiteraard boven.

Qua verstedelijkingsgraad hebben de zwakke arrondissementen geen enkele stad in de top twintig van de rangschikking van professor Van Hecke, behalve Roeselare, dat op de twaalfde plaats staat. De sterke arrondissementen hebben elk een stad in de top tien van die rangschikking.

In de zwakke arrondissementen stond geen enkel cultureel centrum of kunstencentrum in de hoogste twee categorieën, terwijl Hasselt er vijf had, Kortrijk vier, Gent twee en Antwerpen zes. De infrastructuur speelt dus een belangrijke rol.

We onderzochten ook de verhouding tussen het aantal activiteiten in een provincie en het aantal inwoners. We vertrokken van een evenredige verhouding tussen die twee en kwamen uit op 5.000 activiteiten in Antwerpen, 2.000 in Limburg en 4.000 in Oost-Vlaanderen. We hebben deze verwachtingen getoetst aan de realiteit. Limburg scoorde opmerkelijk : 45 percent hoger dan verwacht. Antwerpen haalde 8 percent meer en West-Vlaanderen scoorde overeenkomstig onze verwachtingen.

De heer Joachim Coens : De kust organiseert uiteraard ook activiteiten voor inwoners uit andere provincies, voor Limburg geldt dat helemaal niet. Het aanbod van die twee provincies is dus totaal verschillend.

Minister Luc Martens : Daar valt heel wat voor te zeggen. Men zou kunnen berekenen hoeveel toeristen de West-Vlaamse activiteiten bijwonen en daarmee tot een heel ander beeld komen.

De heer Lieven Dehandschutter : De studie vertrekt van de indeling in bestuurlijke eenheden. Vanuit het Waasland bijvoorbeeld, trekt men veeleer naar Antwerpen dan naar Gent voor kunstevenementen. Men zou dus heel andere normen kunnen hanteren om de culturele regio's te bepalen.

De heer Joachim Coens : Dat is een zeer terechte opmerking. In het RSV gebruiken we een heel ander criterium, namelijk, waar trekken mensen naar toe om te winkelen, te werken, enzovoort. De bestuurlijke eenheden bestaan trouwens niet meer in die vorm.

Mevrouw Miek De Kepper : De provincie Antwerpen staat aan de top qua aantal activiteiten. De stad Antwerpen geeft daarin de doorslag, en ook Mechelen scoort goed. Vlaams-Brabant is uiterst zwak.

De heer Jan Colpaert : Brussel werd in deze grafieken niet opgenomen.

Mevrouw Miek De Kepper : Als je de densiteit bekijkt, verandert het plaatje weer. Als je de inwonersaantallen meetelt, komt Limburg duidelijk aan de top. Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen worden dan heel wat lichter ingekleurd. De stad Gent en het arrondissement Gent compenseren de rest niet. Antwerpen heeft daarentegen een veel duidelijker invloed. Ook Brussel kan het tekort in Vlaams-Brabant niet compenseren.

In Antwerpen ziet men opnieuw het stedelijk effect met een gelijk aandeel tussen de verschillende soorten infrastructuur. In Limburg gaat het voordeel nogal duidelijk naar de culturele centra. In Brussel speelt meer het gemengde gebruik. In Oost-Vlaanderen speelt het Gentse effect met de twee kunstencentra, maar de andere infrastructuur speelt toch zwaarder door. In West-Vlaanderen is het iets evenwichtiger.

De heer Jan Colpaert : Ik kom nu tot de drie factoren op provinciaal niveau : bevolkingsaantallen, graad van stedelijkheid en culturele infrastructuur. Voor de *bevolkingsaantallen* geven we het gemiddeld aantal inwoners per gemeente weer in de verschillende provincies. Voor Vlaanderen blijft dat uiteraard die 19.000. Antwerpen zit daar duidelijk boven, terwijl Vlaams-Brabant zeer zwak naar voren komt.

Voor de *graad van stedelijkheid* geven we het aantal steden uit de top-tien of de top twintig uit de rangschikking van Van Hecke. Ook hier scoort Vlaams-Brabant zeer laag.

Voor de *culturele infrastructuur* tellen we het aantal kunstencentra of culturele centra uit de twee hoogste categorieën. We tellen de basiscategorie niet mee, omdat die eigenlijk qua podiumvoorstellingen minder aanbod heeft. We zien opnieuw dat Vlaams-Brabant onderaan bengelt, maar ook Oost-Vlaanderen.

Dit resulteert in een vrij verrassende en in sterke mate indicatieve manier waarop cultuur in Vlaanderen is gespreid. Per provincie verschilt dit enorm. Limburg is bijvoorbeeld bijna perfect spreidend, met een coëfficiënt van 0.28. Die ligt heel dicht bij de 45°-lijn. De helling van de lijn is ongeveer constant, behalve helemaal onderaan. Dat komt omdat in de heel kleine gemeenten weinig manifestaties plaatsvinden. Vervolgens stijgt de curve vrij evenredig. Vlaams-Brabant vertoont een opmerkelijk verschil met 0.63. Voor de culturele spreiding is dat een probleemprovincie. Ook Oost-Vlaanderen scoort niet goed. Antwerpen en West-Vlaanderen leunen heel dicht aan bij het Vlaams gemiddelde van 0.51. In beide provincies is er een behoorlijke cultuurspreiding.

Mevrouw Miek De Kepper : Het is overduidelijk dat het beleid, dat op provinciaal niveau werd gevoerd, erg doorslaggevend is voor de culturele infrastructuur. De verschillen tussen de provincies zijn immers allesbehalve klein. In Oost-Vlaanderen en in Vlaams-Brabant zijn er pijnpunten.

We zijn ons bewust van de beperkingen van deze studie. We zijn dan ook voorstander van verder onderzoek. Het is heel belangrijk dat het materiaal wordt geactualiseerd. We zijn ondertussen twee jaar verder. Er werden sindsdien twintig culturele centra erkend, waarvan vier in de twee hoogste categorieën. Dat heeft een grote invloed op het aanbod.

Ook de financiële factor, bijvoorbeeld de programmatiebudgetten, de uitkoopsom en de subsidies, is belangrijk. Dat geldt zowel voor het provinciaal, het gemeentelijk als het Vlaams niveau. We moeten nagaan in welke mate de financiële factor de spreiding en participatie ondersteunt. Bij het bestuderen van een culturele regio moet niet enkel het aanbod worden bekeken, maar ook de participatie. Dat is nodig om zinvolle beleidsconclusies te kunnen trekken. De financiële factor maakt een meer kwantificeerbare norm mogelijk voor de culturele infrastructuur.

Een verfijning van de gegevens is nodig om goede aanwijzingen te krijgen over een culturele regio. We pleiten een beetje voor die terminologie, omdat arrondissementen geen geschikte schaal zijn. Er was op dat ogenblik wel geen andere keuze. Nu is dat wel het geval met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Minister Luc Martens : De integrale tekst van het onderzoek van de heer Colpaert en mevrouw De Kepper zal aan de commissieleden worden bezorgd. Ik wil ook even verwijzen naar een inventaris van de administratie, die ook zal worden bezorgd. U vindt daarin een totaal overzicht van wat in Vlaanderen aan musea, galerijen, amateurkunsten en jeugdwerk bestaat. De gegevens in de inventaris vallen niet helemaal samen met de voorgaande gegevens, maar ze zijn wel verrijkend. Ik ben het met de onderzoekers eens dat actualisering en verfijning nodig zijn voor een nog oordeelkundigere uittekening van het beleid en om meer gerichte resultaten te kunnen behalen op het terrein.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Wanneer werden de culturele centra die momenteel bestaan, erkend ? We moeten weten tot wanneer het gevoerde beleid teruggaat. Als een cultureel centrum langer bestaat, is er sprake van een vertrouwde relatie met dat centrum. Die vertrouwde relatie beïnvloedt de participatie. De datum van erkenning van de culturele centra kan dus ook belangrijk zijn.

Mevrouw Miek De Kepper : Die data worden niet vermeld in deze studie, maar wel in andere beschikbare publicaties.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik vind het onderzoek verrijkend en heb begrip voor de beperkingen. Ik blijf wel met een vraag zitten. Wie wordt bediend door de centra ? We moeten nagaan of het noodzakelijk is om bepaalde blinde vlekken in te vullen. Het is mogelijk dat dat omwille van een grote participatie niet noodzakelijk is. Indien er een bijkomende studie komt, moet worden onderzocht wie de participanten zijn. Ik woon zelf in een gemeente in de buurt van Gent. Bij ons zou een cultureel centrum zinloos zijn ; er bestaan immers verbindingen met Gent. Bovendien is Gent een grote aantrekkingspool. We moeten dus nagaan wat een blinde vlek in de participatie is. Hier gaat het over blinde vlekken in het aanbod.

De heer Jan Colpaert : Dat is evident. We hebben cijfermateriaal over het aantal deelnemers, maar dat is heel onbetrouwbaar. Het wordt aangegeven door de organisator zelf. Als men leest dat bepaalde gezelschappen altijd hetzelfde aantal toeschouwers invullen, is het niet eerlijk om dat materiaal te hanteren. Men moet een soort van participatieonderzoek doen naar het aantal deelnemers en de plaats waarvan ze afkomstig zijn. In functie van de culturele regio kan men daar zeer veel mee oplossen.

Minister Luc Martens : Mevrouw Van Hecke, ik wil erop wijzen dat er nog bijkomende informatie zal komen uit het lopende onderzoek van mevrouw Trees Jacobs. U weet dat er ook een onderzoek is naar de tijdsbesteding. Dat onderzoek willen we op een permanente basis organiseren. Het zal ons ook meer zicht op de zaak geven, maar we zitten nu in een startfase waarbij we proberen het beleid wetenschappelijk beter te onderbouwen.

De heer Lieven Dehandschutter : Mijnheer de minister, hebt u omtrent bepaalde van die onderwerpen het voornemen om sommige zaken nog verder te laten uitspitten, en zo ja, binnen welk tijdsbestek ?

Minister Luc Martens : We hebben het onderzoek pas kunnen bekijken. Gisteren heb ik een te kort gesprek gehad met de onderzoekers. Dit moet in elk geval verder worden geëvalueerd. Er resten ons binnen deze kabinetsperiode nog slechts zes tot zeven maanden. Dat is zeer kort. Ik denk dat ik binnen deze periode niet veel verder zal raken.

Wel liggen er al enkele conclusies voor die ons toelaten om voor de volgende kabinetsperiode een basis te leggen, want ik kan niet alleen met deze kabinetsperiode bezig zijn. Het gaat bijvoorbeeld over de wijze waarop men in de toekomst zal registreren. We moeten vragen aan al wie wordt gesubsidieerd, om mee te helpen het beleid te onderbouwen. Dit moet geen administratieve belasting zijn. Met de huidige technologische mogelijkheden is het gemakkelijk om essentiële registratiegegevens als een soort van basisfiche aan te geven. Van daaruit kan men zeer concreet werken naar een goed resultaat. Dat is één gegeven, maar er zijn er meer.

De heer Lieven Dehandschutter : Het nodig voor de actoren, om een zicht te krijgen op wie ze bereiken en om hun doelpubliek beter te leren kennen. Het beleid kan hierin eenvormigheid stimuleren, zoals bijvoorbeeld bij de inventarisatie in de musea.

Minister Luc Martens : Er is bijvoorbeeld het muziekdecreet dat uitdrukkelijk een spreidingsopdracht heeft ingebouwd. In het decreet staat de verplichting om spreidend op te treden, wat bijvoorbeeld voor het podiumkunstendecreet niet het geval is. Dat kan een activerende rol spelen en dit moet mee worden bekeken.

In dat licht zal de discussie over het spreidingsbeleid uiteraard gaan over de culturele infrastructuur en de vraag hoe men op een selectieve manier kan werken, wat in het verleden niet het geval was. Deze dingen zijn spontaan totstandgekomen. Algemeen geeft dit een goed resultaat, maar dat is het resultaat van twee onevenwichten. Dat beoogt men natuurlijk niet. Men wil dat men gelijkmatig ontwikkelt, terwijl dit evenwicht nu op de totaliteit wordt bekomen. Men moet nagaan hoe men daarmee zal omgaan evenals met spreidingsstimuli die worden ingebouwd.

De regeling voor de lezingen en voor de manifestaties bewijzen dat er een regelgeving mogelijk is die leidt tot een zeer evenwichtige spreiding over het geheel. Een en ander moet kunnen worden gelinkt en geïntegreerd. Dit impliceert ook decretaal werk, dat we echter in deze kabinetsperiode niet meer op een doordachte manier kunnen beëindigen.

De voorzitter : De heer Coens heeft het woord.

De heer Joachim Coens : Toen we enkele jaren geleden bij programmadecreet de stop van de culturele centra hebben goedgekeurd, werd ook in middelen voorzien voor cultuurspreiding. Kan naar aanleiding van de begrotingsbespreking binnen-

kort worden bekeken waar die middelen precies voor zijn gebruikt ?

Minister Luc Martens : Voor cultuurspreiding is er geen echte aparte basisallocatie in de begroting, behalve die voor lezingen en manifestaties. Een budget om het cultuurspreidende programmatieaanbod te stimuleren, bestaat niet. Vroeger beschikten we niet over de inzichten die we vandaag hebben. Ik zeg daarom met nadruk dat via de begroting 1999 nog geen beleidswijziging wordt doorgevoerd. We moeten een aantal zaken eerst verfijnen, want we mogen aan de hand van de gekende gegevens niet te vlug conclusies trekken die zullen gelden voor de volgende vijf à tien jaar. Daarmee zouden we immers de raad van de onderzoekers negeren, die erop hebben gewezen dat een aantal factoren nog niet zijn verrekend. Zo moet nog rekening worden gehouden met een aantal sociale profielen. We moeten ons onder meer afvragen wie de gebruikers zijn, in plaats van enkel de koppen te tellen. Een spreidingsbeleid is niet enkel gebaseerd op een kwantitatieve basis, maar heeft ook te maken met de doelgroepen die we wensen te bereiken. Onze gegevens daarover zijn rudimentair en dus onvoldoende. Ik wil liever goed en doordacht te werk te gaan in plaats van te snel middelen te spenderen zonder daarbij de doelstellingen te realiseren. In de begroting werd bijgevolg nog niets voorzien.

De heer Joachim Coens : Ik vroeg enkel wat in de begroting van 1999 wordt voorzien voor cultuur spreiding. Enkele jaren geleden hebben we het in het programmadecreet over een stop op de culturele centra gehad. Toen werd gezegd dat er in een krediet voor cultuurspreidende activiteiten en projecten werd voorzien. Ik vroeg me enkel af of de spreiding van deze projecten verband houdt met wat we nu bespreken.

Minister Luc Martens : We hebben dit voor het eerst onderzocht voor het jaar 1997, maar de gegevens werden nog niet verrekend. Ander onderzoek betrof de ensembles en gezelschappen voor het seizoen 1996-1997, en de structurele programmatie voor het seizoen 1995-1996. De gegevens van 1997 en 1998 werden nog niet verrekend, maar maken deel uit van de actualisatie.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik heb nog een aantal opmerkingen met het oog op de verdere studies. Ten eerste is het voor culturele regio's in het algemeen, en voor grensregio's in het bijzonder, belangrijk om ook net over de grens te kijken. Ik denk hierbij aan Limburg, waar het de traditie is om ook Maastricht onder de loep te nemen.

Ten tweede heb ik een opmerking over de poolvorming van de culturele centra. Tussen de centra worden afspraken gemaakt zodat het ene centrum zich bijvoorbeeld meer specialiseert in dans en het andere in iets anders. Deze afspraken moeten duidelijk zichtbaar worden gemaakt, want anders krijgen we vertekende beelden. De poolvorming blijft voor mij een goede beleids optie.

Ten derde zijn de parameters erg belangrijk. Het is mogelijk dat bezoekers die enkel iets willen drinken in een cafetaria niet anders kunnen dan langs een tentoonstelling te passeren. Langs een tentoonstelling lopen is niet hetzelfde als een tentoonstelling bezoeken, maar toch worden de passanten dikwijls als bezoekers geregistreerd. We moeten dus erg voorzichtig zijn bij het hanteren van parameters.

De voorzitter : Ik bedank de sprekers voor hun boeiende uiteenzetting.

De verslaggever,

Kathleen HELSEN

De voorzitter,

Louis BRIL
